

УДК 378.4

DOI: <https://doi.org/10.33216/2220-6310/2023-107-3-167-182>

ПОТЕНЦІАЛ ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ СХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

В. М. Тимчук

ORCID 0000-0002-3742-2229

Стаття присвячена аналізу сучасного стану та підходів до вибору перспективних векторів системної трансформації переміщених університетів у форматі сучасних викликів та використання студентського потенціалу. Предметом дослідження є підходи до ефективних векторів трансформації переміщеного університету на основі наскрізної координації та використання потенціалу студентів. Об'єктом дослідження є факторні компоненти побудови цілісних систем за модульним принципом. 86% студентів оцінюють рівень кафедри як добрий та достатній. 43% студентів виділяють лідера у сферах «soft skills» та впровадження початкових підходів до тьюторства. 46% студентів виділяють лідера за напрямком «hard skills» та трансферу, а 40% студентів виділяють системного лідера за напрямком наставника (тьютора). Частка студентів, які обрали керівників кваліфікаційної роботи, становить 80%. Підсумковий рейтинг викладачів визначив активних генераторів інноваційних рішень та методистів на рівні кафедри (сума рейтингів лідера – 102).

Проаналізовано специфіку педагогічної спрямованості педагогів за основними напрямками. Аналіз пріоритетів дисциплін ОПП 201 «Агрономія» показав позитивне сприйняття у 59%, а відсутність нецікавих дисциплін у 57% респондентів. 86% здобувачів вищої освіти оцінюють рівень отриманих знань як добрий та достатній. 80% магістрів готові до подальшої співпраці з кафедрою як майбутні стейкхолдери. Проведене анкетування продемонструвало значний потенціал студентів у забезпеченні якості навчального процесу та є важливою складовою реалізації пропозицій експертної комісії НАЗЯВО за ОПП 201 «Агрономія» зі стратегією розвитку кафедри агрономії та лісівництва.

Ключові слова: *переміщені університети, вектори трансформації, якість освіти, опитування студентів, анкетування.*

Вступ. В рамках реалізації пропозицій дорожньої карти акредитаційної експертної комісії НАЗЯВО щодо покращення роботи за ОПП 201 «Агрономія» магістерського рівня та відпрацювання стратегії розвитку кафедри агрономії та лісівництва у випускній магістерській групі було проведено модельне анкетування та аналіз виробничої практики щодо виділення ключових векторів та врахування думки здобувачів вищої освіти щодо організації навчального процесу.

Постановка проблеми у загальному виді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Серед сучасних викликів для переміщених аграрних університетів стратегічним є системний акцент на забезпеченні трансформації навчального процесу у формат трансферу (Курило, Савченко, Караман, 2019; Стратегія розвитку СНУ ім. В. Даля до 2030 року, 2023). При цьому якість освітньої діяльності ВНЗ прагматично розглядається з позиції її впливу на знання та особистісний розвиток студентів, а також на рівень науково-дослідної та педагогічної діяльності викладачів (Кривцова, 2021). В умовах викликів війни стратегічно важливою є реакція українських ЗВО та їхня спроможність якщо не конкурувати з європейськими ЗВО, то, принаймні, взаємовигідно співпрацювати та інтернаціоналізуватися (Ніколаєв, Рій, Шемелинець, 2023). В той же час сучасна вища освіта за наявних викликів зіткнулася з численними стратегічними і тактичними проблемами, які потребують глибоких досліджень і аналізу (Найт, 2007). Так, зокрема, в Національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні зазначено, що брак сучасної статистики, своєчасної об'єктивної і повної інформації щодо управління освітою, не дає змоги визначити її якість (Кремень, Луговий, Гуржій, Савченко, 2016). При цьому зазначається, що Стратегія розвитку вищої освіти має більше орієнтуватися на розвиток регіонів (Антонюк, 2021). Згідно з сучасною концепцією студентоцентрованого навчання, у цьому процесі безпосередньо можуть і мають бути залучені всі зацікавлені сторони, зокрема здобувачі вищої освіти як внутрішні стейкхолдери та основні споживачі послуг конкурентоспроможного і сучасного освітнього процесу, для визначення цілей освітніх програм, формулювання програмних результатів навчання (Аблоцька, Ніколаєва, 2021). В сучасних умовах використання системного підходу зумовлено тим, що підготовка майбутніх фахівців за освітньо-професійною програмою характеризується як складний, динамічний процес (Крушельницька, 2006, Кустовська, 2005). Компетентісний підхід при проведенні навчальних практик є умовою для нових показників якості освіти (Бібік, 2004, Марущак, 2016). Кейс-стаді (метод конкретних ситуацій – МКС, або ситуаційне навчання) передбачає використання конкретних ситуацій для спільного аналізу, обговорення та

вироблення рішення (Павленко, Акальмаз, 2005). У методологічному контексті кейс-метод можна представити як складну систему, у яку інтегровано різні методи пізнання (What is employability and why is it important?, 2016). З практичної точки зору в основу студентоцентрованого навчання покладено ідею максимального забезпечення студентами їх шансів отримати перше місце на ринку праці, підвищення їхньої «вартості» у працевлаштування, задоволення тим самим актуальних потреб останніх (Закон України про вищу освіту, 2014). Стосунки в системі «студент-викладач» є основою особистісного самоствердження майбутнього фахівця та засвоєння моделі професійної діяльності (Булах, Долинська, 2002, Микитюк, 2003). Конкретні механізми залучення студентів до процесів забезпечення якості вищої освіти прописані в Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG-2015) (Курбатов, 2017; Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG), 2015). Важливим інструментом моніторингу якості освіти в університеті є соціологічне опитування студентів, яке дозволяє оперативно отримувати оцінки та пропозиції щодо освітніх послуг від їх безпосередніх споживачів (Гилюн, 2016). Студенти як безпосередні учасники навчального та виробничого процесу можуть цілком об'єктивно оцінити відповідність отриманих у закладі вищої освіти (ЗВО) знань та набутих практичних навичок щодо вимог, які висуваються стейкхолдерами (Мороз, Садковий, Бабаєв, Мороз, 2018). Разом з тим використання студентів у якості експертів щодо якості вищої освіти досить вдало поєднується з принципом студентоцентризму, тобто з «орієнтацією на студента в процесі надання якісних освітніх послуг та при управлінні діяльністю вищого навчального закладу (Nikulina, 2016). Навчальна аналітика дає можливість адміністрації отримати інформацію про найцікавіші курси для студентів, в яких курсах студенти відчують більше труднощів, що впливає на прийняття рішень в сфері покращення якості освіти (Burns, 2014).

Мета статті – аналіз наявного стану та підходів щодо виділення перспективних векторів системної трансформації переміщених університетів у форматі сучасних викликів з використанням потенціалу магістрів; з'ясувати потенціали та визначити механізми використання інструментарію онлайн опитування студентів у системі забезпечення якості освітніх послуг.

Матеріали та методи. Дослідження проводили в рамках розробки стратегії інноваційного розвитку кафедри агрономії та лісівництва Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Для досягнення поставленої мети використано комплекс методів дослідження: теоретичні –

факторний аналіз, синтез, порівняння сучасних наукових й емпіричних досліджень з проблеми вивчення образу викладача у студентських групах в умовах освітнього середовища. Предметом досліджень були підходи щодо основних векторів трансформації переміщеного університету на засадах наскрізної координації з використання оцінок студентів. Для забезпечення процедури захисту індивідуальних даних викладачі оцінювалися як варіанти А, В, С, D, Е. При розробці робочих моделей виходили з урахування позицій організації, структурної та ієрархічної побудови систем, формалізації та системного підходу на засадах наскрізної координації. Об'єктом досліджень були факторіальні чинники для побудови цілісних систем за модульним принципом. Анкета розроблена на кафедрі агрономії та лісівництва СНУ ім. В. Даля. Анкетування проведене весною 2023 року. В анкетуванні взяли участь магістри спеціальності 201 «Агрономія». Анкета була доступною протягом 1 місяця. Опитування позиціонували як анонімне і повністю добровільне. Репрезентативність вибірки є достатньою для оцінки наявного рівня і вироблення відповідних заходів в системі реалізації дорожньої карти НАЗЯВО та підходів стратегії розвитку кафедри агрономії та лісівництва.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів. При проведенні анкетування респондентам гарантувався базовий принцип анонімності, а по 4 питання враховувалася позиція респондентів щодо вибору керівника кваліфікаційної роботи.

Питання 1. «Як ви оцінюєте рівень кафедри агрономії та лісівництва?» Показово, що респондентами анкетування охопило всі 3 сегменти опитування, а їхня оцінка в цілому модельно виділяє наявну проблематику, хоча і різниться за цифровими показниками порівняно з внутрішньою оцінкою педагогічного персоналу кафедри (рис. 1).

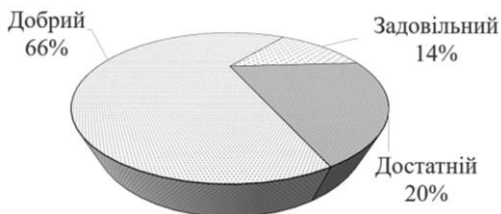

Рис. 1. Оцінка студентами рівня кафедри агрономії та лісівництва

При цьому найбільш проблемним є виділений респондентами задовільний рівень, що складає актуальну проблематику наступних досліджень та оптимізації в рамках розробки та реалізації стратегії розвитку кафедри агрономії та лісівництва. В зв'язку з чим виділяються відповідні

генеральні вектори на ближню і середньострокові перспективи за оптимістичним і проблемним варіантами.

Питання 2. «Кого з викладачів кафедри ви могли б виділити як «душу кафедри»? Для кафедри агрономії та лісівництва важливим є вектор поступової трансформації в бік коучингу (тьюторства) задля більш персоналізованого навчання майбутніх магістрів (рис. 2).

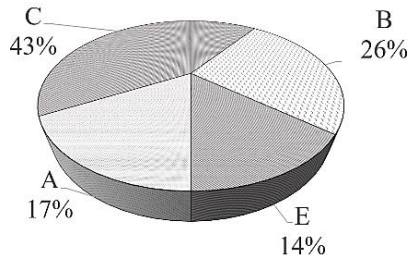

Рис. 2. Оцінка студентами відповідності викладачів як тьюторів та донорів «soft skills»

При цьому функціонально на таких співробітників кафедри припадає значне навантаження та стратегічна роль координаційної діяльності як навчальної структури так і комплексу активних контактів зі студентством по широкому колу питань у форматі наближеному до наскрізної координації.

Отримана оцінка респондентів анкетування свідчить про наявний потенціал фахового активного рівня та відкритість і контактність педагогічного персоналу кафедри агрономії та лісівництва на неформальному рівні, що є гарною основою для реалізації потенціалу «soft skills» та запровадження стартових підходів щодо тьюторства (коучингу) та структурного наповнення блоку студентського самоврядування у форматі активного університетського середовища. Показово, що у виділених сегментах охоплено 66,6% персоналу кафедри. Показово також і те, що оцінки респондентів опитування та внутрішня оцінка педагогічного персоналу кафедри генерально збігалися, що можна розглядати як опосередковане свідчення актуальності та коректності проведеного анкетування. При цьому враховувалося, що на отримані результати вплив накладали військовий стан, релокація університету та дистанційна форма навчання. Показовим і системним є виділення провідного лідера з сегментом 43%, що можна розглядати як практичну наявність функціональної структурованості педагогічного персоналу кафедри агрономії та лісівництва з потенціалом подальшої побудови відповідної моделі організації навчального процесу.

Питання 3. Кого з викладачів кафедри ви могли б виділити як «найбільш цікавого викладача»? (рис. 3).

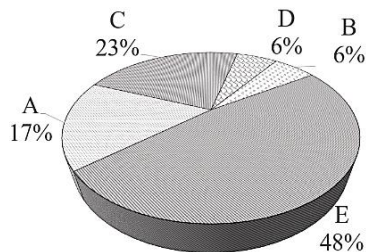

Рис. 3. Оцінка студентами відповідності викладачів як тьюторів та донорів «hard skills»

В системі переходу навчального процесу на кафедрі агрономії та лісівництва на стартовий рівень трансферу знань підвищеною актуальністю виділяється рівень особистості викладача. В цьому плані для забезпечення високого рівня навчання та відповідного наукового супроводження наголос робиться на відповідній структурованості кафедрального рівня та врахування персонального і командного потенціалу педагогічних працівників. Респондентами анкетування на рівні кафедри агрономії та лісівництва досить чітко виділяється провідний лідер з сегментом 48%, який є актуальним і цікавим аудиторії, а також мінорні сегменти викладачів з наявним потенціалом нарощування своїх позицій в ближній перспективі (66,6%). При цьому слід зазначити на вплив специфічних умов воєнного часу та дистанційної форми навчання, а також функціональності та компетентностях набору дисциплін, що викладаються.

Питання 4. Кого з викладачів кафедри ви могли б виділити як «керівника кваліфікаційної роботи»? (рис. 4)

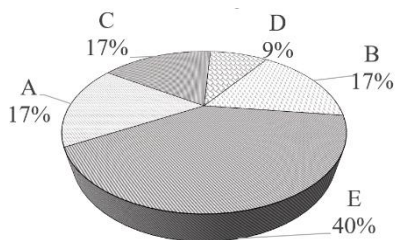

Рис. 4. Оцінка студентами відповідності викладачів як системних тьюторів з найбільшою відповідністю до рівня трансферу

Спираючись на поради експертної групи НАЗЯВО щодо активної участі здобувачів вищої освіти в організації навчального процесу, важливим є врахування позицій студентства щодо створення демократичних і прагматичних умов для активного розкриття їхнього потенціалу. При цьому, враховуючи чисельний склад випускної магістерської групи (35 студентів) на навантаження 7 студентів на 1 викладача за кваліфікаційними роботами, початок формування команд проводиться системно і заздалегідь з можливістю відповідного корегування. Показово, що вибір керівників кваліфікаційних робіт був актуальним для студентів і викликав у них підвищений рівень активності, що реально складає потенціал і основу наближення до стартових підходів щодо запровадження елементів тьюторства (коучингу, менторства) та відповідної організації наукової роботи у робочих групах. Показовим є також і те, що найбільш активні студенти вже мають наукові публікації та є стипендіатами проекту Агрокебети. Чітко виділяється лідер з сегментом 40%, при цьому є також і мінорні сегменти інших викладачів з відповідним потенціалом. В кінцевому варіанті частка студентів, які вибрали своїх керівників кваліфікаційних робіт становить 80%, а 20% розподілу керівників здійснено кафедрою. При цьому частка студентів за кафедральним розподілом по керівниках кваліфікаційних робіт становить: А – 17%, В – 17%, С – 17%, D – 9% та Е – 40%.

Враховуючи багатофакторність і мультидисциплінарність кафедри агрономії та лісівництва як системи у модульному форматі, важливою складовою з методологічної точки зору виступають обґрунтований поточний моніторинг факторіальних чинників та постійне оперативне реагування на наявні виклики. В цьому плані зведена оцінка викладачів з боку студентів може розглядатися як добра базова основа для відпрацювання внутрішнього рейтингу викладачів кафедри та відповідного корегування трансформації стратегії розвитку кафедри та ОПП 201 «Агрономія» (див. табл. 1).

Одночасно з цим цілком логічним є паралельний аналіз функціональної зорієнтованості викладачів за напрямками задля підвищення ефективності реалізації їх потенціалу (рис. 5). Додатковий аналіз потенціалу функціональності викладачів кафедри за напрямками «hard skills» та «soft skills» здійснювався за відповідними частками означених номінацій в обчислених рангах. Так, найбільший потенціал до забезпечення напряму «soft skills» через номінацію «Душа кафедри» виділено за В та С викладачами, «hard skills» через номінацію «Керівник кваліфікаційної роботи» за D та Е. Номінація «Найбільш цікавий викладач» функціонально забезпечує обидва напрями і «soft skills» і «hard skills» тому при подальшому

аналізі слід провести аналіз частки факторного впливу номінації у функціональне забезпечення напрямів (виділено Е та D викладачів).

Таблиця 1

Рангове відпрацювання внутрішнього рейтингу викладачів за оцінками студентів за ОПІ 201 «Агрономія»

Викладачі кафедри	Номінації, %						Σ анкета	Ранг
	«Душа кафедри»		«Найбільш цікавий викладач»		«Керівник кваліфікаційної роботи»			
	анкета	в ранзі	анкета	в ранзі	анкета	в ранзі		
А	17	33,3	17	33,3	17	33,3	51	3
В	26	53,1	6	12,2	17	34,7	49	4
С	43	51,8	23	27,7	17	20,5	83	2
D	-	-	6	40,0	9	60,0	15	5
Е	14	13,7	48	47,0	40	39,3	102	1

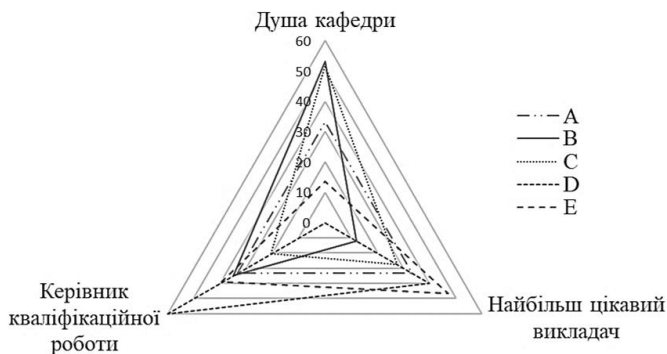

Рис. 5. Аналіз функціональності викладачі кафедри агрономії та лісівництва за ОПІ 201 «Агрономія»

Питання 5. Яку дисципліну ви могли б виділити як найбільш важливу на ваш погляд? (Див рис. 6).

Всього респондентами опитування було виділено 15 обов'язкових та вибіркових дисциплін ОПІ 201 «Агрономія» для магістрів та бакалаврів. При цьому за оцінкою респондентів було виділено, що всі дисципліни є важливими (20%). Особливої уваги заслуговує сегмент органічного

Рис. 6. Аналіз пріоритетів дисциплін за оцінками студентів в ОПП 201 «Агрономія» землеробства (31%). Також маркерний інтерес становить виділення ділової іноземної мови (8%), що є достатньо позитивним з боку студентства. Тобто про певну визначеність є підстави говорити у сукупному сегменті 59%. В той же час є підстави більш глибокого аналізу і відповідного корегування в сегменті 41%. В цілому, з одного боку, всі інші позиції з різними варіаціями генерально свідчать, що набір дисциплін в ОПП 201 «Агрономія» сприймається респондентами як позитивний і достатній для навчального процесу, при цьому генерально у магістрів не виникають конфліктні запити на перегляд розподілу дисциплін. З іншого боку по органічному землеробству (31%) є актуальна потреба в посиленні і поглибленні викладання цієї дисципліни.

Питання 6. Яку дисципліну ви могли б виділити як найменш цікаву на ваш погляд (рис. 7)?

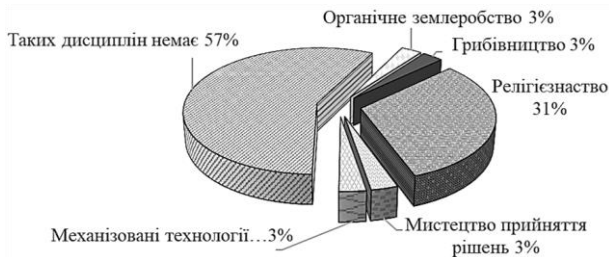

Рис. 7. Аналіз «нецікавих дисциплін» за оцінками студентів в ОПП 201 «Агрономія»

Одночасно з цим по «Грибівництву» та «Органічному землеробству» є діаметрально протилежні оцінки до переліку найбільш цікавих дисциплін, що є опосередкованим підтвердження актуальності більшої уваги щодо персоналізації навчального процесу, хоча і слід зазначити, що цифрові показники відповідних сегментів за 5 і 6 запитаннями не є недостатньо репрезентативними щоб сприймати їх як маркер актуальності поліпшення. Серед набору дисциплін ОПП 201 «Агрономія» провідний сегмент займають оцінки, що нецікаві дисципліни є відсутніми (57%). Маркерним є те, що серед наявних дисциплін, «Релігієзнавство» як найменш цікаву виділили 31% респондентів, що викликає необхідність відповідної реакції при оновленні ОПП 201 «Агрономія» для магістрів.

Питання 7. Як ви оцінюєте рівень ваших знань (рис. 8)?

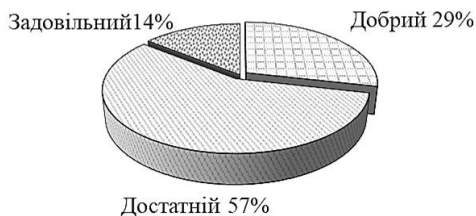

Рис. 8. Оцінка студентами рівня отриманих знань

Показово, що респондентами охоплено всі можливі варіанти відповідей. Дуже цікавим є те, що респонденти достатньо критично оцінюють рівень своїх знань. Показово також, що сукупний сегмент «доброго» і «достатнього» рівня охоплює 86% вибірки. Одночасно з цим є питання щодо 14% сегменту задовільного рівня (чи це занижена самооцінка респондентів, чи є певні недоопрацювання з боку кафедри). Що виділяє відповідну проблематику для подальших більш поглиблених досліджень.

Питання 8. Чи буде для вас прагматично цікавим після закінчення навчання підтримувати контакти з кафедрою в якості стейкхолдера (рис. 9)?

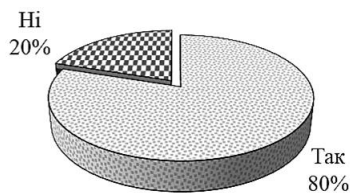

Рис. 9. Самооцінка студентів як потенційних стейкхолдерів щодо контактів з кафедрою

Переважна частка магістрів (80%) є готовими для подальшої співпраці з кафедрою агрономії та лісівництва в якості майбутніх стейкхолдерів. Одночасно з цим цікавим є питання щодо проблематики, чому 20% респондентів не є зацікавленими у такій співпраці. Що виділяє відповідну проблематику для подальших більш поглиблених досліджень.

9. Аналіз співвідношення рівня кафедри (питання 1) та рівня отриманих знань студентами (питання 7) (рис. 10).

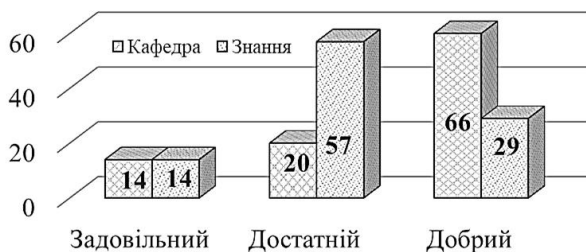

Рис. 10. Аналіз балансу студентами рівнів кафедри та отриманих знань за ОПП 201 «Агрономія»

Якщо на «задовільному» рівні оцінки респондентів по 1 і 7 питання збігалися, що можна розглядати як певну констатацію наявної модельної ситуації на системному рівні, то відносно «достатнього» і «доброго рівнів» є певні питання. Так, на достатньому рівні 20% респондентів оцінювали рівень кафедри агрономії та лісівництва як достатній, в той час як рівень своїх знань як достатній оцінювало 57% респондентів. Паралельно з цим 66% респондентів оцінювало рівень кафедри як добрий, а добрий рівень знань – 29% респондентів. Попередньо це можна розглядати як свідчення недостатньої активності і зусиль магістрів щодо переходу на «добрий» рівень навчання. Це системно виділяє необхідність і актуальність більш «точного» та персоналізованого навчання, що в свою чергу потребує зовсім інших організаційних підходів. Що виділяє відповідну проблематику для подальших більш поглиблених досліджень.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Опитування студентів щодо якості вищої освіти як на кафедральному, факультетському та університетському, так і на державному рівнях може бути розглянуто в якості практичного інструментарію оперативного моніторингу та контролю якості освітянських послуг. В цілому проведене анкетування продемонструвало значний потенціал виділеного підходу і викликало жвавий інтерес з боку магістрів та педагогічного персоналу. Отримані результати є важливою складовою реалізації пропозицій дорожньої карти

акредитаційної експертної комісії НАЗЯВО щодо покращення роботи по ОПП 201 «Агрономія» магістерського рівня та відпрацювання стратегії розвитку кафедри агрономії та лісівництва.

Література

1. Аблоцька О. С., Ніколаєва І. М. Студентоцентризм як тренд сучасної освіти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2021. Вип. 194. С. 29–33.
2. Антоноук В. П. Стратегія розвитку вищої освіти України в контексті вимог до людського капіталу та євроінтеграційних процесів. *Вісник економічної науки України*, 2021. № 1 (40). С. 113-119.
3. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики*. Київ: «К. І. С.», 2004. С. 45–50.
4. Булах І. С., Долинська Л. В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів : навчально-методичний посібник. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2002. 114 с.
5. Вища освіта в Україні: зміни через війну: аналітичний звіт / Є. Ніколаєв, Г. Рій, І. Шемелинець. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2023. 94 с.
6. Гилюн О.В. Якість вищої освіти в оцінках студентів університету *Соціологія*, 2016. № 4 (132). С. 84-87.
7. Кривцова О. Навчальна аналітика як фактор забезпечення якості освіти в ЗВО. *Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін: матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції (20–21 квітня 2021 року, м. Суми)*. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. С. 10-13.
8. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ: Кондор, 2006. 206 с.
9. Курбатов С. Роль студентства в сучасних системах забезпечення якості вищої освіти європейських країн. *Вища освіта України*, 2017. № 4. С. 74-77.
10. Курило В. С., Савченко С. В., Карамаш О. Л. Переміщені університети як новий тип закладів вищої освіти України. *Освіта та педагогічна наука*, 2019. №3 (172). С. 3-9.
11. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка, 2005. 124 с.
12. Марущак О. М. Поняття компетентності у педагогічній діяльності. *Креативна педагогіка*, 2016. №11. С. 97–108.
13. Микитюк Г.Ю. Взаємини викладачів зі студентами як чинник становлення особистості майбутнього вчителя. Дисертація ... канд. психологічних наук. Київ. 2003.
14. Мороз В. М., Садковий В. П., Бабасєв В. М., Мороз С. А. Онлайн опитування студентів у системі забезпечення якості вищої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 2018. Том 68, №6. С. 235-250.
15. Найт Д. Ж. Інтернаціоналізація образования приносит не только пользу. *Економика образования*, 2007. №5. С. 79-81.

16. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні / Нац. акад. пед. наук України; [редкол.: В. Г. Кремень (голова), В. І. Луговий (заст. голови), А. М. Гуржій (заст. голови), О. Я. Савченко (заст. голови)]; за заг. ред. В. Г. Кременя. Київ : Педагогічна думка, 2016. 448 с.
17. Нікуліна О. Захист прав студентів в Україні: кейс КНУ протест. Вища освіта в Україні: порядок денний для реформ KAS Policy Paper, 2016. С.49-52. URL: https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuiid=18c4f0c6-6151-262d-c5e0-698fc105c29e&groupId=252038150030 (дата звернення:16.11.2023).
18. Павленко О. О., Акальмаз Р. В. Використання методу Case Studies у навчальному процесі із застосуванням НІТ. URL: https://revolution.allbest.ru/pedagogics/01325863_0.html#text (дата звернення: 04.09.2023).
19. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України. 2014. Ст. № 37-38. 2004.
20. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). Київ : ТОВ «Поліграф плюс», 2015. 32 с.
21. Стратегія розвитку СНУ ім. В. Даля до 2030 року. URL: <https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Strategiya-rozvytku-SNU-im.-V.-Dalya-na-2019-2030-roky-1.pdf> (дата звернення: 16.01.2023)
22. Burns, A. Blended Learning Analytics and Higher Education Sustainability, 2014. URL: <https://www.higheredjobs.com/articles/articleDisplay.cfm?ID=564> (дата звернення:16.01.2023).
23. What is employability and why is it important? The Higher Education Academy Learning and Employability Series, 2016. URL: https://www.ed.ac.uk/files/atoms/files/hea-learning-employability_series_one.pdf (дата звернення: 04.09.2023).

References

1. Ablotska, O. S., Nikolaieva, I. M. (2021). Studentotsentryzm yak trend suchasnoi osvity [Student-centrism as a trend in modern education]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky. Vyp. 194*. S. 29–33 (ukr).
2. Antoniuk, V. P. (2021). Stratehiia rozvytku vyshchoi osvity Ukrainy v konteksti vymoh do liudskoho kapitalu ta yevrointehratsiinykh protsesiv [Strategy of development of higher education of Ukraine in the context of requirements for human capital and European integration processes]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy. № 1 (40)*. S. 113-119 (ukr).
3. Bibik, N. M. (2004). Kompetentnisnyi pidkhid: refleksyvnyi analiz zastosuvannia [Competency approach: reflexive analysis of its application]. *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukraïnski perspektyvy: biblioteka z osvithoi polityky*. Kyiv: «K. I. S.». S. 45–50 (ukr).
4. Bulakh, I. S., Dolynska, L. B. (2002). Psykhohichni aspekty mizhosobystysoi vzaiemodii vykladachiv i studentiv [Psychological aspects of interpersonal interaction of teachers and students]. *Navchalno-metodychni posibnyk*. Kyiv: NPU im. M. P. Drahomanova (ukr).

5. Vyshcha osvita v Ukraini: zminy cherez viinu: analitychnyi zvit [Higher education in Ukraine: changes due to the war: an analytical report] (2023) / Ye. Nikolaiev, H. Rii, I. Shemelynets. Kyiv: Kyivskiy universytet imeni Borysa Hrinchenka (ukr).
6. Hylion, O. V. (2016). Yakist vyshchoi osvity v otsinkakh studentiv universytetu [The quality of higher education in the evaluation of university students]. *Sotsiologhiia. № 4 (132)*. S. 84-87 (ukr).
7. Kryvtsova, O. (2021). Navchalna analityka yak faktor zabezpechennia yakosti osvity v ZVO [Educational analytics as a factor in ensuring the quality of education in higher education institutions]. *Innovatsiyni rozvytok vyshchoi osvity: hlobalnyi, yevropeyskyy ta natsionalnyi vymiry zmin: materialy VII Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii (20–21 kvitnia 2021 roku, m. Sumy)*. Sumy: Vyd-vo SumDPU imeni A. S. Makarenka. S. 10-13. (ukr).
8. Krushelnytska, O. V. (2006). Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzhen [Methodology and organization of research]: navchalnyi posibnyk. Kyiv: Kondor (ukr).
9. Kurbatov, S. (2017). Rol studentstva v suchasnykh systemakh zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity yevropeyskykh krain [The role of students in modern systems of ensuring the quality of higher education in European countries]. *Vyshcha osvita Ukrainy. № 4*. S. 74-77 (ukr).
10. Kurylo, V. S., Savchenko, S. V., Karamash, O. L. (2019). Peremishcheni universytety yak novyi typ zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy [Displaced universities as a new type of higher education institutions of Ukraine]. *Osvita ta pedahohichna nauka. №3 (172)*. S. 3-9 (ukr).
11. Kustovska, O. V. (2016). Metodolohiia systemnoho pidkhodu ta naukovykh doslidzhen: Kurs leksii [Methodology of the system approach and research: a course of lectures]. Ternopil: Ekonomichna dumka (ukr).
12. Marushchak, O. M. (2016). Poniattia kompetentnosti u pedahohichnii diialnosti [The concept of competence in pedagogical activity]. *Kreatyvna pedahohika. №11*. S. 97–108 (ukr).
13. Mykytiuk, H. Yu. (2003). Vzaiemyny vykladachiv zi studentamy yak chynnyk stanovlennia osobystosti maibutnoho vchytelia [Relations between teachers and students as a factor in the formation of the future teacher's personality]. Dysertatsiia ... kandydata psykholohichnykh nauk. Kyiv. (ukr).
14. Moroz, V. M., Sadkovyi, V. P., Babaiev, V. M., Moroz, S. A. (2018). Onlain opytuvannia studentiv u systemi zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity [Online survey of students in the quality assurance system of higher education]. *Informatsiini tekhnologii i zasoby navchannia. Tom 68, №6*. S. 235-250 (ukr).
15. Nait, D. Zh. (2007). Internatsionalizatsiia obrazovaniia prinosit ne tolko polzu [Internationalization of education brings not only benefit]. *Ekonomika obrazovaniia. №5*. S. 79-81 (rus).
16. Natsionalna dopovid pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukraini [National report on the state and prospects of the development of education in Ukraine] (2016) / Nats. akad. ped. nauk Ukrainy; [redkol.: V. H. Kremen (holova), V. I. Luhovyi (zast. holovy), A. M. Hurzhii (zast. holovy), O. Ya. Savchenko (zast. holovy)] ; za zah. red. V. H. Kremeniia. Kyiv : Pedahohichna dumka (ukr).

17. Nikulina, O. (2016). Zakhyst prav studentiv v Ukraini: keis KNU protest [Protecting the rights of students in Ukraine: case KNU protes.]. Vyshcha osvita v Ukraini: poriadok dennyi dlia reform KAS Policy Paper, 2016. S. 49-52. Retrieved from: https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=18c4f0c6-6151-262d-c5e0-698fc105c29e&groupId=252038150030 (date of appeal: 16.11.2023) (ukr).
18. Pavlenko, O. O., Akalmaz, R. V. Vykorystannia metodu Case Studies u navchalnomu protsesi iz zastosuvanniam NIT [The use of the Case Studies method in the educational process using NIT]. Retrieved from: https://revolution.allbest.ru/pedagogics/01325863_0.html#text (date of appeal: 04.09.2023) (ukr).
19. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01 lypnia 2014 r. № 1556-VII [On higher education: Law of Ukraine dated July 1, 2014 No. 1556-VII] (2014) // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. St. № 37-38 (ukr).
20. Standarty i rekomendatsii shchodo zabezpechennia yakosti v Yevropeiskomu prostori vyshchoi osvity (ESG) [Standards and recommendations for quality assurance in the European Higher Education Area (ESG)] (2015). Kyiv: TOV «Polihraf plius» (ukr).
21. Stratehiia rozvytku SNU im. V. Dalia do 2030 roku [Development strategy of V. Dahl EUNU until 2030]. Retrieved from: <https://snu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/03/Strategiya-rozvytku-SNU-im.-V.-Dalya-na-2019-2030-roky-1.pdf> (date of appeal: 16.01.2023) (ukr).
22. Burns, A. (2014). Blended Learning Analytics and Higher Education Sustainability. Retrieved from: <https://www.higheredjobs.com/articles/articleDisplay.cfm?ID=564> (date of appeal: 16.01.2023) (eng).
23. What is employability and why is it important? (2016). The Higher Education Academy Learning and Employability Series. Retrieved from: https://www.ed.ac.uk/files/atoms/files/hea-learning-employability_series_one.pdf (date of appeal: 04.09.2023) (eng).

THE POTENTIAL OF ATTRACTING STUDENTS TO ENSURING THE QUALITY OF HIGHER EDUCATION OF VOLODYMYR DAHL EAST UKRAINIAN NATIONAL UNIVERSITY

V. Tymchuk

The article is devoted to the analysis of the current state and approaches to the selection of promising vectors of systemic transformation of displaced universities in the format of modern challenges and the use of students' potential. The subject of the study is approaches to effective vectors of transformation of the displaced university based on end-to-end coordination and use of students' potential. The object of research is the factor components of the construction of integral systems according to the modular principle. 86% of students rate the level of the department as good and sufficient. 43% of students identify a leader in the areas of "soft skills" and implementation of initial approaches to tutoring. 46% of students single out a leader in the direction of "hard skills" and transfer, and 40% of students single out a system leader in the direction of a mentor (tutor). The share of students who chose supervisors of the qualifying work is 80%. The final rating of teachers identified active generators of innovative solutions and methodologists at the department

level (the sum of leader rankings – 102). The specifics of the pedagogical orientation of teachers in the main areas were analyzed. The analysis of the priorities of the OPP 201 "Agronomy" courses showed a positive perception in 59%, and the absence of uninteresting disciplines in 57% of respondents. 86% of students of higher education rate the level of acquired knowledge as good and sufficient. 80% of masters are ready for further cooperation with the department as future stakeholders. The conducted questionnaire demonstrated the significant potential of students in ensuring the quality of the educational process and is an important component of the implementation of the proposals of the NAZYAVO expert commission from OPP 201 "Agronomy" with the development strategy of the Department of Agronomy and Forestry.

Keywords: *displaced universities, vectors of transformation, quality of education, student survey, questionnaire.*

Тимчук Віктор Михайлович – кандидат сільськогосподарських наук, старший науковий співробітник, доцент кафедри агрономії та лісівництва Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Київ, Україна). E-mail: syrgis@gmail.com

Tymchuk Viktor Mykhailovych – Candidate of Agricultural Sciences, Senior Research Fellow, Associate Professor of the Department of Agronomy and Forestry of Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Kyiv, Ukraine). E-mail: syrgis@gmail.com